

Sygn. akt III U 451/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2015r.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce Wydział III

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak

Protokolant: sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lutego 2015r. w O.

sprawy z odwołania S. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o rentę rodzinną

na skutek odwołania S. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 25 marca 2014 r. nrR/ (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje S. Ś. prawo do renty rodzinnej na okres od dnia 01.07.2013r. do dnia 30.10.2017r.;
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.03.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił S. Ś. prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu S. S. (1).

S. Ś. wniósł odwołanie od powyższej decyzji. Wniósł o przyznanie renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Na uzasadnienie swojego żądania podniósł, że komisja lekarska ZUS nieprawidłowo ustaliła datę powstania u niego całkowitej niezdolności do pracy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na to, że Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 04.03.2014r., ustaliła, że odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy do 30.06.2014r., lecz niezdolność ta powstała dnia 28.11.2011r., tj. po ukończeniu nauki w szkole.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. Ś.ur. (...)ukończył liceum ogólnokształcące i dwuletnie studium stenotypii i języków obcych. Od 1988r. podjął studia dzienne na KUL na kierunku filologia angielska. Po ukończeniu II roku studiów korzystał z urlopu dziekańskiego przez jeden rok akademicki, a po jego zakończeniu przeniósł się na Uniwersytet w E.na III rok studiów. Po ukończeniu

III roku studiów ponownie wziął urlop dziekański z powodu nasilających się lęków i wyjechał do Polski. Następnie korzystał z urlopu dziekańskiego przez kolejny rok akademicki. Po jego zakończeniu czuł się tak źle, że nie podjął już studiów.

Leczenie psychiatryczne podjął w 1992r. w Polsce, gdy przyjechał na ferie wielkanocne do Polski z E.. Kontynuował to leczenie w E., a następnie w Polsce.

Gdy rozpoczął leczenie psychiatryczne w trakcie studiów – rozpoznano u niego depresję. Choroba objawiała się tym, że miał lęki, iż nie ukończy studiów, chociaż miał bardzo dobre wyniki w nauce. Był niezdecydowany, czy kontynuować naukę w E. czy wrócić do Polski. Następnie rozpoznano u niego nerwicę natręctw tj. zaburzenia obsesyjno-kompulsywne. Zaburzenia te objawiały się tym, że bał się, iż nie skończy studiów a jednocześnie bał się, że nie ma sensu jechać i studiować. Więc kiedy miał wykupiony bilet autobusowy na konkretny termin – przekładał wyjazd. Gdy już wyjechał, to codziennie dzwonił do ojca oraz ciotki A. S. i mówił, że chce wrócić. Z tego powodu trafiał niekiedy na ostry dyżur w szpitalu. Był pod stałą opieką psychiatryczną. Ostatecznie ze względu na stan zdrowia psychicznego przerwał naukę w E..

Aktualnie ma stwierdzone zaburzenia obsesyjno-kompulsywne o znacznym nasileniu. Choroba ta objawia się tym, że boi się przedmiotów należących do innych osób prywatnych, prawie nigdy nie korzysta z gotówki, tylko płaci kartą płatniczą. Stara się nie używać banknotów i monet, a jeśli ich używa, to nie wkłada ich do kieszeni, tylko trzyma oddzielnie w plecaku. Unika sytuacji takich, że ktokolwiek jest z tyłu za nim. Od kilkunastu lat cały czas posiada tylko to ubranie i buty, które ma na sobie. Nowe kupuje dopiero wtedy, gdy dotychczas noszone są zniszczone, przy czym musi je kupić sam. Natychmiast po przyjeździe do domu podpisuje nowo kupione ubranie swoim imieniem i nazwiskiem. Gdy wraca do domu i ściąga buty, to chowa je do skrzyni drewnianej, zamyka na kłódkę. Tę skrzynię chowa do szafki, którą zamyka na dwie następne kłódki. Przed założeniem każdego buta i tuż po założeniu oraz przed założeniem innych części garderoby - kilkadziesiąt razy czyta swoje imię i nazwisko oraz datę zakupu. Gdy się ubiera – w domu musi być idealna cisza. Ciągłe sprawdza, czy kłódki są zamknięte. Także dokumenty i lekarstwa trzyma zamknięte na kłódkę. Na noc zamyka w domu wszystkie wewnętrzne drzwi na kłódkę.

S. Ś. nigdy nie podjął zatrudnienia.

Odwołujący zmienił swoje nazwisko z S. na Ś..

W dniu 26.09.2012r. zmarł jego ojciec S. S. (1).

W dniu 31.07.2013r. S. Ś. złożył w ZUS wniosek o przyznanie mu prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Orzeczeniem z dnia 10.12.2013r. Lekarz Orzecznik ZUS stwierdził, że odwołujący się nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji, jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia 30.06.2014r., a niezdolność ta powstała dnia 28.11.2011r., po jest po ukończeniu nauki w szkole. S. Ś. zgłosił sprzeciw od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS, żądając przyznania uprawnień do renty rodzinnej. W dniu 04.03.2014r. Komisja Lekarska ZUS w W. orzekła, że odwołujący się nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji, jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia 30.06.2014r., a niezdolność ta powstała dnia 28.11.2011r.

W konsekwencji ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z **art.68 ust. 1** ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) - renta rodzinna po zmarłym ubezpieczonym przysługuje dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka i dzieciom przysposobionym:

- 1) do ukończenia 16 lat,
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 i 2.

Definicję osoby całkowicie niezdolnej do pracy podaje natomiast art. 12 ust. 1-2 tejże ustawy, który stanowi, że jest nią osoba, która całkowicie utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (ust.1), przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (ust. 2).

W niniejszej sprawie rozstrzygnięcie uzależnione jest od ustalenia, czy odwołujący spełnił przesłanki z art.68 ust.1 pkt 3 w/w ustawy. Konieczne zatem było ustalenie, czy stał się on osobą całkowicie niezdolną do pracy w okresie nauki przed ukończeniem 25 roku życia, czyli przed dniem 14.04.1992r.

Na tę okoliczność dopuszczono dowód z opinii biegłych lekarzy z zakresu neurologii, psychiatrii i psychologii. Po przeprowadzeniu wywiadu z S. Ś., jego zbadaniu oraz po analizie dokumentacji medycznej biegli rozpoznali u niego: zaburzenia obsesyjno – kompulsywne o znacznym nasileniu, intelekt w normie i orzekli, że występujące u odwołującego się schorzenia nie powodują niezdolności do samodzielnej egzystencji, powodują natomiast całkowitą niezdolność do pracy. Mimo trudności z określeniem daty powstania całkowitej niezdolności do pracy, biegli ponad wszelką wątpliwość uznali, że powstała ona w trakcie nauki S. Ś.w okresie od dnia 01.10.1991r. do dnia 13.04.1992r. W uzupełnieniu opinii biegli określili, że całkowita niezdolność do pracy ma charakter okresowy do dnia 30.10.2017r. W uzasadnieniu opinii biegli sądowi stwierdzili, że odwołujący cierpi na wyjątkowo ciężki przebieg zaburzeń obsesyjno – kompulsywnych, który osiąga nasilenia ciężkiej choroby psychicznej. Jego linia życiowa jest wyraźnie załamana, a zachowanie bardzo dezadaptacyjne. Z powodu nasilonych, irracjonalnych lęków, obsesji i kompulsji chodzi brudny, zaniedbany higienicznie. Mimo długotrwałej, wieloletniej psychoterapii poprawa jego stanu psychicznego i funkcjonowania życiowego jest niewielka. Leczenia farmakologicznego nie kontynuuje z powodu braku efektu terapeutycznego. Z ich opinii wynika, że całkowita niezdolność do pracy u odwołującego powstała w trakcie nauki – studiów w E.(k. 23-26 i k. 44).

Pismem z dnia 26.11.2014r. (k.64) organ rentowy zgłosił zastrzeżenia do opinii biegłych sądowych wraz z wnioskiem o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych z zakresu neurologii, psychiatrii i psychologii. Przy czym ZUS nie kwestionował oceny, iż odwołujący jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Kwestionował jedynie datę powstania tej niezdolności. ZUS podniósł bowiem, że nasilenie objawów narastało przez wiele lat i nie ma potwierdzenia, że ich nasilenie w latach 1991-1992 spowodowało całkowitą niezdolność do pracy. ZUS powołał się na okoliczność, że odwołujący po przerwaniu studiów w 1994r. podejmował różne prace dorywcze, lecz jak już sam zauważył – były one poniżej jego kwalifikacji. ZUS wysnuł z tego faktu wniosek, że istniało ograniczenie zdolności do pracy, ale nie niezdolność do jakiejkolwiek pracy.

Natomiast odwołujący nie zakwestionował wniosków opinii. Przy czym dodatkowo złożył wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka A. S. i A. R. oraz odwołującego w charakterze strony na okoliczność jego dorywczego zatrudnienia.

Sąd na mocy art. 217 § 3 k.p.c. oddalił wniosek dowodowy organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych, jak też oddalił w/w wnioski dowodowe odwołującego, uznając, że sporne okoliczności zostały dostatecznie wyjaśnione.

Sąd doszedł bowiem do wniosku, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwala ustalić, że S. Ś. jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, a niezdolność ta powstała w trakcie nauki, przed ukończeniem przez niego 25 roku życia.

W ocenie Sądu Okręgowego należało podzielić wywody i wnioski zawarte w pisemnej opinii biegłych. Na okoliczność stanu zdrowia S. Ś. wypowiedali się biegli sądowi z zakresu trzech specjalności: neurolog, psychiatra i psycholog kliniczny, właściwych dla zgłaszanych przez niego dolegliwości. Wnioski biegłych zostały sformułowane po przeprowadzeniu wywiadu, badaniu odwołującego się i analizie dokumentacji medycznej zgromadzonej w związku z

występującymi u S. Ś. schorzeniami. Wnioski wynikające z opinii są jasne, zostały poparte logiczną argumentacją, z której wynika, że schorzenia umysłowe powodują całkowitą niezdolność do pracy okresową, która powstała w okresie od dnia 01.10.1991r. do dnia 13.04.1992r. tj. w okresie pobierania nauki na studiach w E., a przed ukończeniem przez odwołującego 25 roku życia.

Zdaniem Sądu opinia wydana przez zespół biegłych sądowych uwzględnia całokształt okoliczności związanych ze stanem zdrowia S. Ś. i dlatego jest ona miarodajna do oceny jego stanu zdrowia.

Z opinii tej wynika, że zgodnie z dokumentacją medyczną – od 1985 roku narastały u odwołującego objawy zespołu obsesyjno-kompulsywnego, które coraz bardziej dezorganizowały życie odwołującego i doprowadziły do całkowitej niezdolności do pracy przed ukończeniem przez niego 25 roku życia, a w trakcie nauki.

Ponadto Sąd orzekając w przedmiotowej sprawie, miał na uwadze, że przed Sądem Okręgowym w Ostrołęce pod sygn. akt IIIU 451/12 toczyła się sprawa o rentę socjalną dla S. Ś.. Wyrokiem z dnia 25.09.2013r. Sąd przyznał mu prawo do renty socjalnej. Wyrok ten uprawomocnił się. Jest to o tyle istotne w niniejszej sprawie, że zgodnie z art.4 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 27.06.2003r. o rencie socjalnej – prawo do renty socjalnej przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia. Wprawdzie Sąd w sprawie IIIU 451/12 nie ustalał, czy odwołujący stał się już całkowicie niezdolny do pracy w trakcie nauki, gdyż nie było to konieczne do analizy, czy spełnia przesłanki do uzyskania prawa do renty socjalnej. Niemniej jednak Sąd ustalił w powoływanej sprawie, że naruszenie sprawności organizmu skutkujące w przyszłości całkowitą niezdolnością do pracy, nastąpiło przed ukończeniem 18 roku życia, natomiast istotne pogorszenie jego stanu zdrowia nastąpiło w trakcie nauki w szkole wyższej do 25 roku życia.

Wobec powyższego zdaniem Sądu opinia sporządzona w sprawie IIIU 451/12 w pełni koreluje z opinią sporządzoną w sprawie niniejszej.

Ponadto w toku postępowania odwołujący złożył opinię psychologiczną sporządzoną dnia 16.01.1995r., z której jednoznacznie wynika, iż rozpoznano już wówczas u niego stany depresyjne u pacjenta z osobowością obsesyjno-kompulsywną (k.35) oraz opinię psychiatryczno-psychologiczną z 2003r. z analogicznym rozpoznaniem (k.48) i szereg dokumentów świadczących o podejmowanych przez niego próbach leczenia się u różnych specjalistów na przestrzeni wielu lat (k.48). Ponadto złożył orzeczenie o zaliczeniu do znacznego stopnia niepełnosprawności z dnia 01.12.2005r., z którego wynika, że taki stopień niepełnosprawności datuje się od 25.06.2003r., przy czym nie da się ustalić daty jej powstania. Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że odwołujący potrzebował stałej opieki i pomocy osób drugich w pełnieniu ról społecznych i codziennej egzystencji (k.37). Nadto odwołujący złożył wniosek o dopuszczenie dowodu z historii choroby dotyczącej jego hospitalizacji w Klinice (...) w W. w latach 2003-2004 oraz z historii choroby dotyczącej leczenia w (...) w latach 1994-1995 – na okoliczność stanu zdrowia psychicznego odwołującego oraz jego zachowania się od czasu nauki w liceum.

Sąd w oparciu o art.217§3 kpc oddalił te wnioski dowodowe, uznając, że sporne okoliczności zostały już wyjaśnione, gdyż z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych, z dokumentów załączonych do niniejszej sprawy jak i do sprawy IIIU 451/12 jednoznacznie wynika, że całkowita niezdolność do pracy u odwołującego powstała w okresie nauki przed ukończeniem 25 roku życia. Nie ma więc potrzeby gromadzenia dowodów na okoliczność, którą Sąd uznał za ustaloną na podstawie już zgromadzonych dowodów.

Tym samym Sąd nie zgodził się ze stanowiskiem organu rentowego, że brak jest potwierdzenia w dokumentacji medycznej, że nasilenie choroby odwołującego nastąpiło w 1991-1992 roku i spowodowało wówczas całkowitą niezdolność do pracy. Zauważyć należy, że odwołujący miał niezwykle wysoki potencjał. Studiował na KUL-u, a następnie na Uniwersytecie w E.. Przerwał naukę jedynie ze względu na pogarszający się stan psychiczny. Wcześniej przez długi czas korzystał z urlopu dziekańskiego z tych samych względów. Choroba uniemożliwiła mu ukończenie studiów, a tym bardziej podjęcie pracy. Odwołujący świadom był swego stanu zdrowia psychicznego, gdyż ze złożonych

przez niego dokumentów wynika, że poszukiwał ratunku, podejmował próby leczenia, lecz nie przyniosły one żadnego rezultatu.

ZUS podniósł także, że odwołujący podejmował prace dorywcze do 2011r., a więc nie jest niezdolny do wykonywania jakiegokolwiek pracy.

W ocenie Sądu wniosek taki jest nieuprawniony. Należy mieć na uwadze, że do chwili przyznania odwołującemu prawa do renty socjalnej – nie miał on żadnego źródła dochodu. Był na utrzymaniu ojca, pomagała mu siostra ojca – A. S.. Nie może zatem dziwić, że odwołujący podejmował próby wykonywania jakiegokolwiek pracy, która przyniesienie mu srodki do życia. Jednak jego choroba skutecznie mu to uniemożliwiła.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd uznał, że S. Ś. spełnił warunki do przyznania mu prawa do renty rodzinnej po ojcu, gdyż spełnił warunek z art.68 ust.1 pkt 3 w/w ustawy.

Na marginesie podnieść należy, że odwołujący jest jedyną osobą uprawnioną do renty rodzinnej po S. S. (1), albowiem jego matka M. S., która uprzednio jako jedyna była uprawniona do renty rodzinnej - zmarła dnia 01.06.2013r.

Sąd przyznał odwołującemu prawo do tej renty od dnia 01.07.2013r., ponieważ S. Ś. wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej złożył w dniu 31.07.2013r. Zgodnie zaś z art.129 ust. 1 w/w ustawy - świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do świadczeń nie wcześniej niż od miesiąca, w którym złożono wniosek.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i przyznał odwołującemu prawo do renty rodzinnej od dnia 01.07.2013r. do dnia 30.10.2017r.

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a w/w ustawy, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującemu prawo do renty, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego odnośnie do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie nie istniały podstawy do obciążenia odpowiedzialnością organu rentowego za nieprzyznanie odwołującemu prawa do renty rodzinnej już na etapie postępowania przed ZUS z uwagi na poziom skomplikowania sprawy, do rozstrzygnięcia której niezbędna była opinia zespołu biegłych sądowych lekarzy.

Z tych względów orzeczono jak w pkt 2 wyroku.